

Rijksvastgoedbedrijf
Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Paleis van justitie Den Haag

Aangepast
structuurontwerp
gefaseerde
renovatie

Prins Clauslaan
Den Haag

Voorwoord

Voor u ligt het resultaat van het bijgewerkte structuurontwerp voor het Paleis van Justitie. Dit is een optimalisatie van het reeds afgeronde haalbaarheidsonderzoek van het kantorendeel P1 en het specifieke gebied gepresenteerd op 5 februari 2020.

Het onderzoek heeft zich geconcentreerd op een optimalisatie van de functionele indeling en fasering van het afgeronde structuurontwerp. Als basis voor deze stukken heeft gediend het 'haalbaarheidsonderzoek specifiek gebied' dat is gepresenteerd aan de stuurgroep op 5 februari 2020. De wijzigingen die voortkomen uit de hernieuwde globale omschrijving van het programma van eisen in 'Uitgangspunten renovatieproject Paleis van Justitie Den Haag,' dd 19-02-2020 waarin het programma onder meer wordt uitgebreid met de kantoortoren P2 zijn in dit onderzoek meegenomen.

Voor de technische aspecten en de gevelonderzoeken blijven de conclusies en aanbevelingen van het haalbaarheidsonderzoek onverkort van toepassing. Deze worden in deze rapportage kort herhaald.

Het structuurontwerp gaat uitsluitend over de verbouwing van gebouw P1. In de scope van het project zit ook de verbouwing van kantoortoren P2. Deze verbouwing is in deze fase niet nader beoordeeld of verder uitgewerkt.

De resultaten van het onderzoek laten zien dat het Paleis van Justitie middels bouwkundige- en installatietechnische ingrepen kan voldoen aan de eisen voor Gerechtsgebouwen en de behoeften van de gebruikers. Door een verbouwing van zowel het kantoor- en het 'specifiekgebied' als geheel ontstaat er een gebouw dat de komende 30 jaar goed kan functioneren.

In volgende fases zal het structuurontwerp verder ruimtelijk, functioneel en technisch moeten worden bestudeerd en uitgewerkt. Voor het Paleis van Justitie als belangrijk architectonisch exponent van de wederopbouwperiode in Den Haag zal ook een waardestellend onderzoek uitgevoerd worden. Al deze studies zullen nog van invloed zijn op het definitieve ontwerp.

Colofon

titel	Paleis van Justitie Den Haag aangepast structuurontwerp gefaseerde renovatie
versie	02
datum	06-11-2020
contact	Rijksvastgoedbedrijf Korte Voorhout 7 Den Haag

Ruimtelijke en functionele uitgangspunten

Tijdens het onderzoek zijn door de Gebruikers (vertegenwoordiging van Paleis van Justitie en de Raad voor de Rechtspraak) functionele en logistieke knelpunten in het 'specifieke gebied' aangereikt tijdens projectteamoverleg van 8 oktober '19. Daarbij zijn de Functionele Eisen voor Gerechtsgebouwen (FEG) richtinggevend geweest en is er gebruik gemaakt van de recente ervaringen in het gebruik van de zittingszalen, enquêtekamers, het RC-gebied, de raadkamers gevangenhouding, et cetera. In februari 2020 is door de raad van de rechtspraak een aanvullend memo geschreven over de grootte en formatieve omvang van de verschillende organisaties rechtbank en hof van justitie en het resoortsparket in Den Haag. Ook de beoogde aankoop van kantoorstoren P2 maakt dat de verdeling van de organisaties over het complex anders wordt.

De gewenste capaciteit voor P1 en P2 is geformuleerd door de raad voor de rechtspraak:

Een kantoorwerkomgeving in P1 en P2 met ruim 2200 werkplekken.

- Ca. 1000 werkplekken conform ZM maatvoering en eisen . Bedoeld voor Rechtbank, Hof en mogelijk CBb. Gesitueerd in de kantoorstoren van P1 en deels in de laagbouw.
- Ca. 700 werkplekken conform OM (FWR) maatvoering en eisen. Bedoeld voor iig AP, RP en RR. Volgens voorlopige voorkeur gesitueerd in kantoorstoren P2.
- Ca. 500 werkplekken conform FWR maatvoering en eisen, mogelijk aangevuld met organisatie specifieke eisen. Bedoeld voor diensten van J&V. Gesitueerd in enkele logische en goed verhuurbare compartimenten in de resterende ruimte van het kantorendeel van de laagbouw P1 en de resterende ruimte P2.
- Centrale kantoorvoorzieningen als bedrijfsrestaurant, vergaderen, personeelsentree, facilitaire voorzieningen en bij deze capaciteit horende verticale ontsluitingen

Een specifiek gebied in P1:

- Een naar de voorzijde verplaatste hoofdentree en herinrichting van het ontvangst en wachtgebied.
- 34 enkelvoudige zalen waarvan 8 met gehechtenopgang
- 16 meervoudige zalen waarvan 8 met gehechten opgang.
- Verder zo veel als mogelijk met gescheiden toegang van publiek en medewerkers, voldoende daglicht, voorzien van bekabeling DZZ, etc.
- Een vernieuwd en mogelijk heringedeeld RC gebied.

Een en ander is uitgewerkt in een concept ruimtelijst op basis waarvan deze optimalisatieslag heeft plaatsgevonden. Deze is op de volgende pagina weergegeven (exclusief technische en ondersteunende, facilitaire ruimtes).

In de ontwerpstudie is het gelukt de gevraagde zittingsruimtes ruimtelijk in te passen. In totaal zijn er 54 zalen ingetekend in het structuurontwerp. Mocht tijdens de definitiefase de uiteindelijke vraag toch uitkomen op 56 zalen, dan ziet het RVB daartoe mogelijkheden om deze alsnog in te passen. Dit betekent wel dat dit mogelijk afbreuk doet aan de ruimtelijke kwaliteit.

Een gewenste ingreep, mede uit veiligheidsoverwegingen, is om te voorzien in een gescheiden toe- en uitgang tot alle zalen. Enerzijds een toegang voor medewerkers en anderzijds één voor bezoekers en publiek. Deze voorziening is in de bestaande situatie slechts bij een klein gedeelte van de huidige strafzalen aanwezig. De aanpassing is haalbaar door de zalen naar binnen te verplaatsen, gezien vanaf de buitengevel. Zodoende ontstaat er een besloten verkeersgebied tussen de zalen en de gevel. De bezoekers en het publiek vindt haar weg via de nieuwe hoofdentree naar het semi-openbare ontvangst- en wachtgebied ter plaatse van de zalen.

De overige belangrijke wijzigingen die zijn doorgevoerd naar aanleiding van benoemde functionele knelpunten zijn:

- Helderder ruimtelijke structuur met een nadrukkelijker aanwezige hoofdentree en een overzichtelijker en eenvoudiger ingedeeld complex. Betere zichtlijnen en korterelooplijnen door meer stijgpunten in het publieke gebied.
- Een vernieuwde tweede (personeel)ingang op verdieping -1 (parkeerterrein).
- Het rechtercommissaris- en verhoorgebied en het ophoudgebied voor gehechten wordt grotendeels vernieuwd en aangepast. Deze ruimtes worden geconcentreerd op de eerste verdieping met de grote raadkamers verlenging gehechtenis goed bereikbaar op de begane grond. De werkkamers van de rechtercommissarissen worden in de nabijheid van de verhoorkamers gepositioneerd.
- Nieuwe centrale kantoorlaag met restaurant, vergadercentrum en bibliotheek.

Specifiek gebied

entreegebied					452
			A&C	Openbaar – en Zalengebied	
				Hoofdentree	
		200		Ontvangstruimte	circa 20 wachtenden + 100 m2 voorruimte
4	9	36		CIB en Portiersloge	Met 4 werkplekken
2	30	60		Scan en detectieruimte	2 poortjes, 1 bagagescan
1	12	12		Kluisruimte /opslag schooltassen	In bewaring genomen goederen
4	12	48		Inzagekamer/spreekkamer	
1	4	4		Printruimte centrale infobalie	4m2
				Kluisruimte centrale infobalie	Als voorziening
1	80	80		nevenentree: Beveiligde buitentoegang publieke tribune extra grote zittingzaal	naast de twee bestaande buitentoegangen
1	12	12	in publieksentree	Scan en detectieruimte beveiligde publieksentree	met kluisruimte in beslag genomen goedeen

wachtgebied					5974
1	5000	5000		Wachtruimten publiek voor zittingzalen	aanname op basis bestaand
2	12	24		Centrale bodebalie	Met 2 werkplekken
12	8	96		Decentrale bodebalie	aantal op basis van zichtlijnen en capaciteit (max 5 zalen per bode)
1	4	4		Printer/reproruimte centrale bodebalie	4m2
8	8	64		Garderobe ruimte	Voor bezoekers verspreid
4	30	120		slachtofferruimte	
4	20	80		spreekkamers groot	
10	15	150		Spreekkamers (advocaten)	
4	8	32		Wachtruimten civieljeugdigen	Eén persoons kamers
1	60	60		Advocatenkamer ca.	
1	60	60		Perskamer	20m2
1	20	20		EHBO kamer openbaar gebied	
1	12	12		kolfkamer	
1	100	100		Centrale koffievoorziening	aanlandplek voor publiek met goede koffie
12	12	144		Sanitaire voorzieningen publiek	inschatting op max circa 50 meter loopafstand
4	2	8		Werkkasten schoonmaak	inschatting

Zittingsruimtes					4690
1	180	180	XXL	Zittingzaal XXL straf met gesloten publieke tribune	MVG extra groot, inclusief gescheiden tribune en aansluiting op cellencomplex meervoudige opstelling
13	130	1690	XL	Zittingzaal XL breedte minimaal 9200	MVG groot,met aansluiting op cellencomplex meervoudige opstelling. Vijf met gescheiden publieke tribune
2	130	260	L	Zittingzaal L civiel meervoudig breedte minimaal 9200	
14	70	980	M	Zittingzalen M civiel mv breedte minimaal 7200	
20	50	1000	S	Zittingzaal S Enquêtekamers/kleine zittingzalen breedte minimaal 7200	
1	20	20		Regiekamer	
1	20	20		Technische ruimten voor AV en overige centrale app. digitale zitt. zalen	sexe gescheiden
5	12	60		sanitaire voorzieningen OM/ZM	
20	24	480		Raadkamers ZM	capaciteit 20 op 31 meervoudige zalen

gebied ophoudruimten					603
1	100	100		Sluisruimte/remise	50m2
2	10	20		Visitatie ruimte gehechten	10m2
1	10	10		Opslag/kluisruimte cellingebied	In bewaring genomen goederen
1	20	20		Celwacht	Minimaal 15m2
1	30	30		Ruimte parketpolitie(bewaking)	
1	3	3		Technische ruimte celwacht	
50	6	300		ophoudruimten 1 persoons	56 - 6 specifieke ophoudruimtes
3	6	18		claustrofobie ophoudruimte	+ camera
3	6	18		ophoudruimten 1 persoons met camera toezicht	2 X 6m2
2	12	24		ophoudruimten groep	2 x 12m2
10	2	20		Beveiligde wachtruimten bij zalen voor strafzaken	1 per opgang of op een logische plek in het ophoudgebied, afhankelijk van loopafstand ntb
6	6	36		Sanitair ruimte gehechten	2 heren, 1 dames, 1 douche
1	4	4		Werkkast schoonmaakdienst	

Verhoor- spreek- wachtkamergebied					830
8	10	80		Spreekkamer advocaten	
14	30	420		Verhoor/voorgeleiding kamers RC	
1	12	12		Getuigenkamer met confrontatiespiegel	
3	24	72		Beveiligde wachtkamer RC	
3	70	210		Raadkamer verlenging gevangenhoudingen	onderdeel zittingsruimtes
6	6	36		Sanitaire ruimten	

kantoorgebied

overgangsggebied					2020
405		1012		Vergaderruimten 2 x 50 personen (te combineren) 8 x 25 personen 5 x 15 personenn 3x10 perosnen	405 plekken x 2,5 m2 per persoon
1	20	20		EHBO ruimte	
1	20	20		8HV ruimte	
2	12	24		Kolfruimte	
1	24	24		Bedrijfsarts/maatschappelijk werk ruimte	
1		752		Bedrijfsrestaurant	
1	80	80		Keuken en voorbereiding	Keuken; 0,5 x aantal zitplaatsen (toegepaste formule conform FEG 2018)
1	40	40		Opslag keuken	
2	12	24		Werkruimte personeel keuken	
2	12	24		Kleedruimte personeel keuken	Indien mogelijk douches, kan evt. gecombineerd worden met alg. doucheruimte medewerkers
				Sanitaire ruimte	

Kantoorgebied Parketpolitie					254
10	8	80		Werkruimte parketpolitie	
1	20	20		wpl dagcommandant (daco)	
1	16	16		wpl commandant parketpolitie	1 fte
1	4	4		pantry	
1	40	40		Overblijfruimte parketpolitie	incl. wachtuimte DV&O
2	6	12		Sanitaire ruimten voor heren en dames parketpolitie	
1	50	50		Kleedruimte heren	incl. 2 douches
1	30	30		Kleedruimte dames	incl. 2 douches
1	2	2		Werkkast schoonmaakdienst parketpolitie	

RC-gebied kantoren					281
14	12	168		Werkkamers RC's	
8	8	64		Werkkamers griffiers RC	
1	25	25		Opslag/archief	Beveiligde ruimte kluiskasten?
1	0	0		Print/reproruimte	
2	6	12		Sanitaire ruimtes RC gebied	
1	12	12		Pantry	

kantoorgebied werkplekomingev per cluster per verdieping circa 90 werkplekken					10569
898	84		D	Kantoren/werkgebied	11
				voorstel opbouwen per eenheid van circa 84 werkplekken dus totaal 18 clusters. Hieronder opsomming per cluster	
84	8	672		basiswerkplekken, uitspliting zie tab 2	100% van werkplekken. 70% gesloten wpl. 30% open
14	3	42		overlegwerkplekken, uitsplitsing zie tab 2	16,7% van werkplekken (2 plekken telt als 1)
7	3	21		ontmoetingswerkplekken, uitsplitsing zie tab 2	8,3% van werkplekken (2 plekken telt als 1)
84	2	168		kasten / lockers	
2	15	28		pantry met overlegtafel	
2	10	19		Decentrale print/reproruimten	
2	4	7		Toga verzamelruimten	
2	4	7		Garderobe ruimten	
2	12	24		Sanitaire ruimten	gescheiden per sexe

Optimalisatie transformatie Paleis van Justitie Den Haag

In nauw overleg met vertegenwoordigers van de rechtspraak zijn we begonnen met het opnieuw intekenen van het vlekkenplan dat is gepresenteerd in de stuurgroep van begin februari. Daarbij zijn er geleidelijk veranderingen ontstaan. Die lichten we hieronder kort toe. Op de volgende pagina's is het voorstel in beeld gebracht. Er is geïnventariseerd hoeveel zalen telkens beschikbaar zijn gedurende het gefaseerd verbouwen. Met het realiseren van een aantal tijdelijke zalen en een tijdelijk gehechtengebied in het bestaande publiek gebied lijkt het mogelijk om zonder onaanvaardbaar verlies van zittingscapaciteit en zonder tijdelijke huisvesting op het achterterrein het paleis van justitie te vernieuwbouwen.

- 1) Met het betrekken van P2 ligt het voor de hand gebouw P1 allereerst conform het programma van eisen voor de Rechtbank en het hof te benutten en het Ressortsparket en landelijk parket meer herkenbaar in P2 onder te brengen. Dat leidt tot een lichte afname aan werkplekken tot 84 per verdieping in de hoogbouw van P1. Mede hierom is het niet nodig extra liften toe te voegen voor een acceptabele wachttijd.
- 2) In het publieke deel was niet overal nog rekening gehouden met de constructie. Hier en daar kwamen er door het verschuiven van zalen kolommen midden in de zaal te staan. Op zich oplosbaar, maar ingewikkeld. Dit hebben we nu geprobeerd te voorkomen.
- 3) Een derde belangrijke wijziging: we hebben geprobeerd om de benodigde hoeveelheid tijdelijke huisvesting te minimaliseren en tijdelijke ingrepen voor de publieke functies in te passen in het huidige volume. De reden hiervoor is tweërlei: tijdelijke huisvesting voor zalen en ophoudruimtes etc. is duur en moet op maat worden gemaakt, terwijl eventuele tijdelijke kantoorhuisvesting makkelijker is te realiseren en later her te gebruiken. Daarbij: het realiseren van een (forse) tijdelijke huisvesting op het achterterrein wordt op dit moment wel als een risico ingeschat, het zou goed kunnen dat deze ruimte volledig nodig is voor bouwlogistiek: het plaatsen van bouwketen, hijskraan, aan- en afvoer van bouwprodukten etc. Dat moet worden uitgezocht, een interne schuif van publieke functies maakt het project ons inziens dus kansrijker. Buiten het benutten van 500 werkplekken in P4 lijkt meer tijdelijke kantoorruimte op basis van de huidige aantallen niet nodig.

Deze schuif is mogelijk omdat in de huidige situatie het blok grenzend aan de Juliana van Stolberglaan (hierna bouwdeel A) vrij weinig zaalfunctie heeft: alleen op de tweede verdieping. Begane grond heeft het restaurant en de bibliotheek, eerste en derde verdieping kantoorruimte en overlegruimte. Ook het huidige bouwdeel met de ophoudruimtes (hierna bouwdeel B) heeft weinig zalen. Door een vernieuwd ophoudruimtegebied op de eerste verdieping te plaatsen met aansluitend een rechtercommissarisgebied met 14 RC verhoorkamers (werkplekken komen aangrenzend in bouwdeel A) zijn er feitelijk drie vloervelden vrij om her in te delen. Door in deze twee bouwdelen op de mooie hoge begane grond zaalprogramma toe te voegen, neemt het programma aanvankelijk toe zodat uiteindelijk het blok aan het Prins Clausplein vrij kan worden gemaakt om te verbouwen (hierna bouwdeel C). In dit deel zitten nu en in de toekomst de meeste ruimtes.

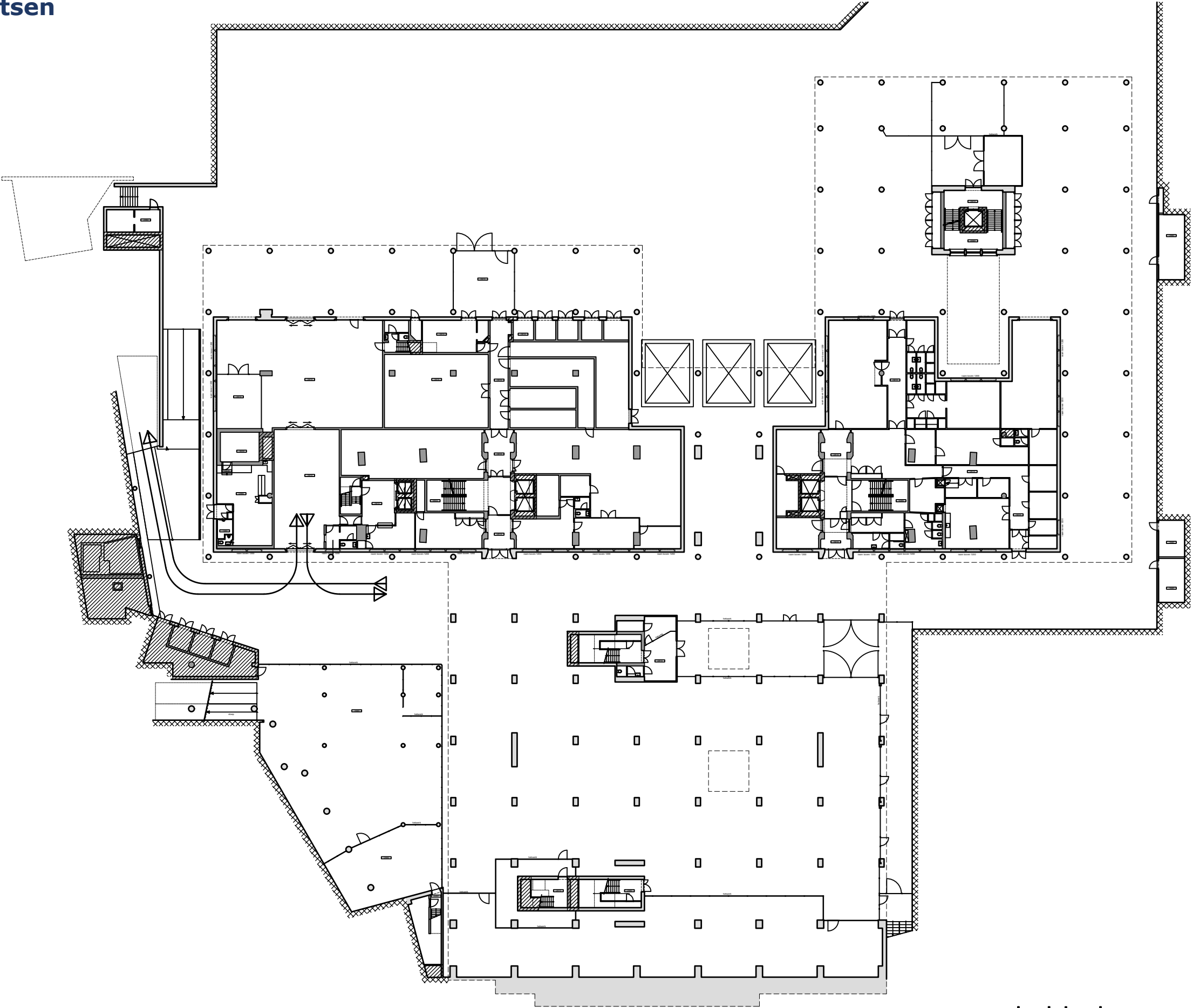
De fasering is conform de uitgangspunten uit de haalbaarheidsstudie getekend op de constructieve dilataties in het gebouw zodat bouwgeluid niet als contactgeluid door de constructie gaat. Daarnaast kan het natuurlijk dat ook wat zittingsruimtes op de grens tussen twee bouwdelen tijdelijk uitvallen vanwege nabijheid (luchtgeluid). Als het project doorgaat moeten alle fases uitgetekend worden en technisch, ruimtelijk

en functioneel de optimale uitkomst met elkaar worden vastgesteld. De technische studies uit het vorige haalbaarheidsonderzoek met name gelet op geluidsoverlast, klimaattechniek en bouwfysica zijn nog onverkort van toepassing.

- 4) Een voordeel van deze manier van faseren is dat er ook een nieuw gehechtengebied wordt gerealiseerd op één verdieping. Ook voor het huidige gehechtengebied waren er klachten over het comfort en de luchtkwaliteit. Dat is dan meteen aangepakt. Ook vraagt een gehechtengebied op één verdieping minder personeelsinzet voor de beveiliging. Een tweede voordeel volgens ons is dat het zwaartepunt van het zaalprogramma wat meer naar de begane grond verschuift, korter op de hoofdentree. De vides die al in de vorige studie werden voorgesteld handhaven we. We denken dat dit hele goede ingrepen zijn om de ruimtelijkheid te bevorderen en voor bezoekers om de weg te kunnen vinden.
- 5) Qua kantoorruimte: In de laagbouw worden nu op de eerste verdieping 144 werkplekken gerealiseerd voor parketpolitie en het rechtercommissariaat. Beide kort op het gehechtengebied en de zittingsruimtes voor verhoor en voorgeleidingen. Ook blijft er ruimte over voor een derde gebruiker met zo'n 80-100 werkplekken op de eerste verdieping. Het Rijksvastgoedbedrijf onderkent daarbij dat er geïnvesteerd moet worden in het verbeteren van de gevel voor meer daglichttoetreding en uitzicht om op deze verdieping met beperkte hoogte werkplekken kwalitatief te krijgen.

Op basis van 900 gevraagde werkplekken resteren dan 756 werkplekken verdeeld over 9 normale kantoorverdiepingen. Dat houdt in dat er 84 werkplekken per verdieping gerealiseerd moeten worden om rechtbank en hof te huisvesten. Op verzoek van vertegenwoordigers van de rechtspraak hebben we overlegplekken niet als werkplekken geteld. Dit was totnogtoe wel zo. Er worden dus 84 bureauwerkplekken gerealiseerd en additioneel overlegruimtes, kastruimte en overige ondersteunende voorzieningen. In deze memo zijn twee versies opgenomen. Een met wat kleinere werkplekken en beduidend meer ruimte voor kasten en andere voorzieningen, en een versie met grotere werkruimtes.

Indelingsschetsen

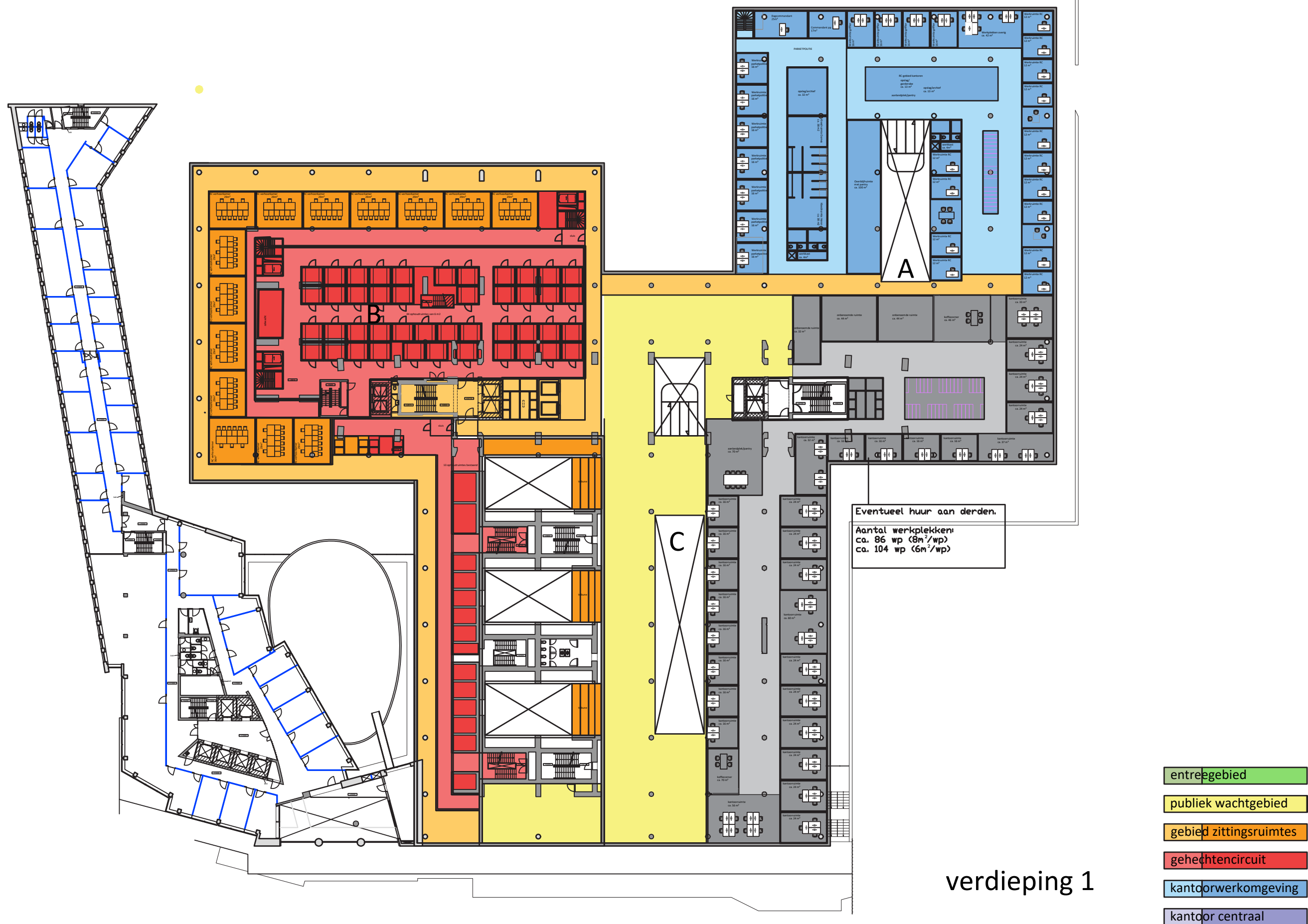
kelderlaag

- entreegebied
- publiek wachtgebied
- gebied zittingsruimtes
- gehechtencircuit
- kantoorwerkomgeving
- kantoor centraal

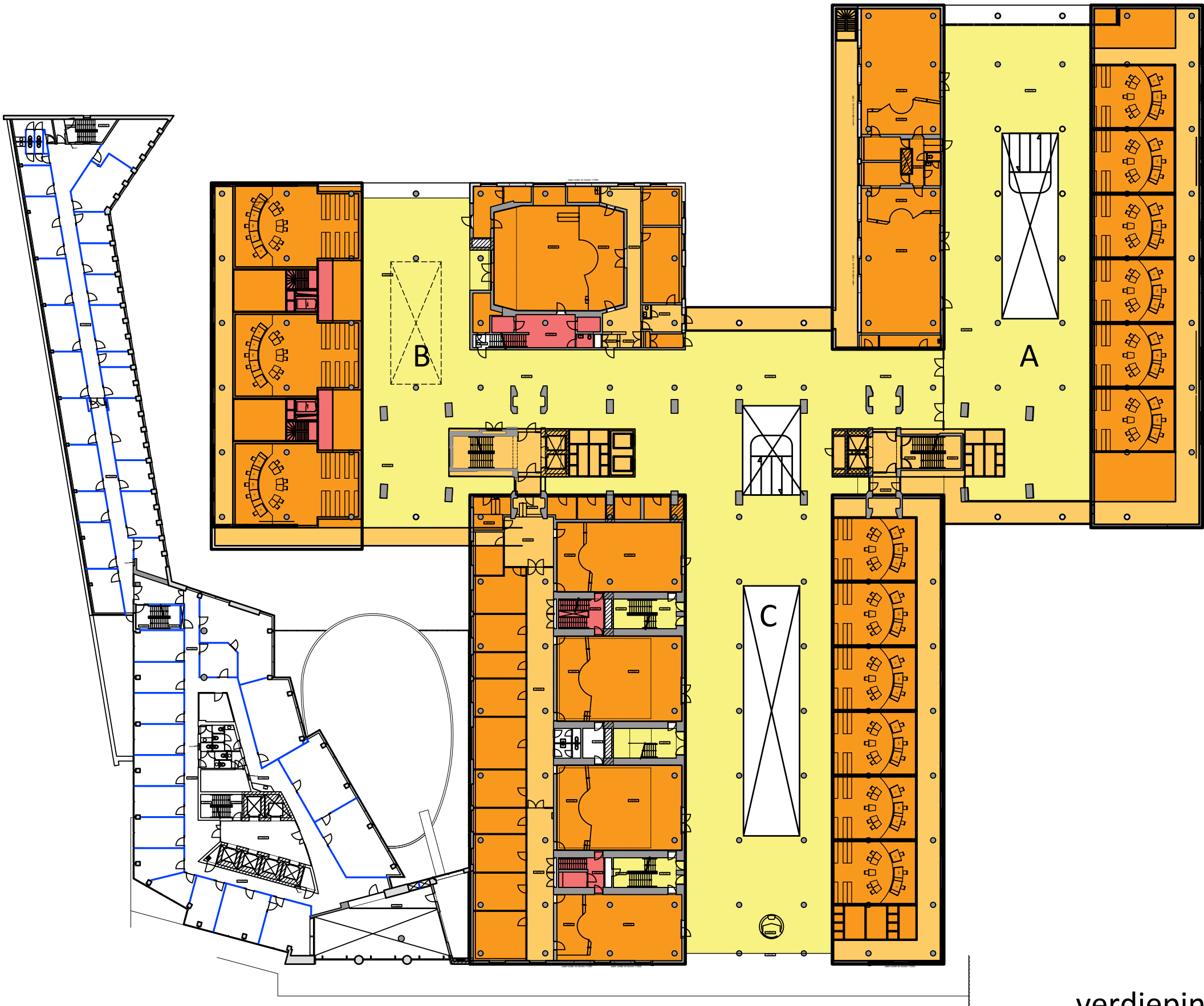

begane grond

Indelingsschetsen

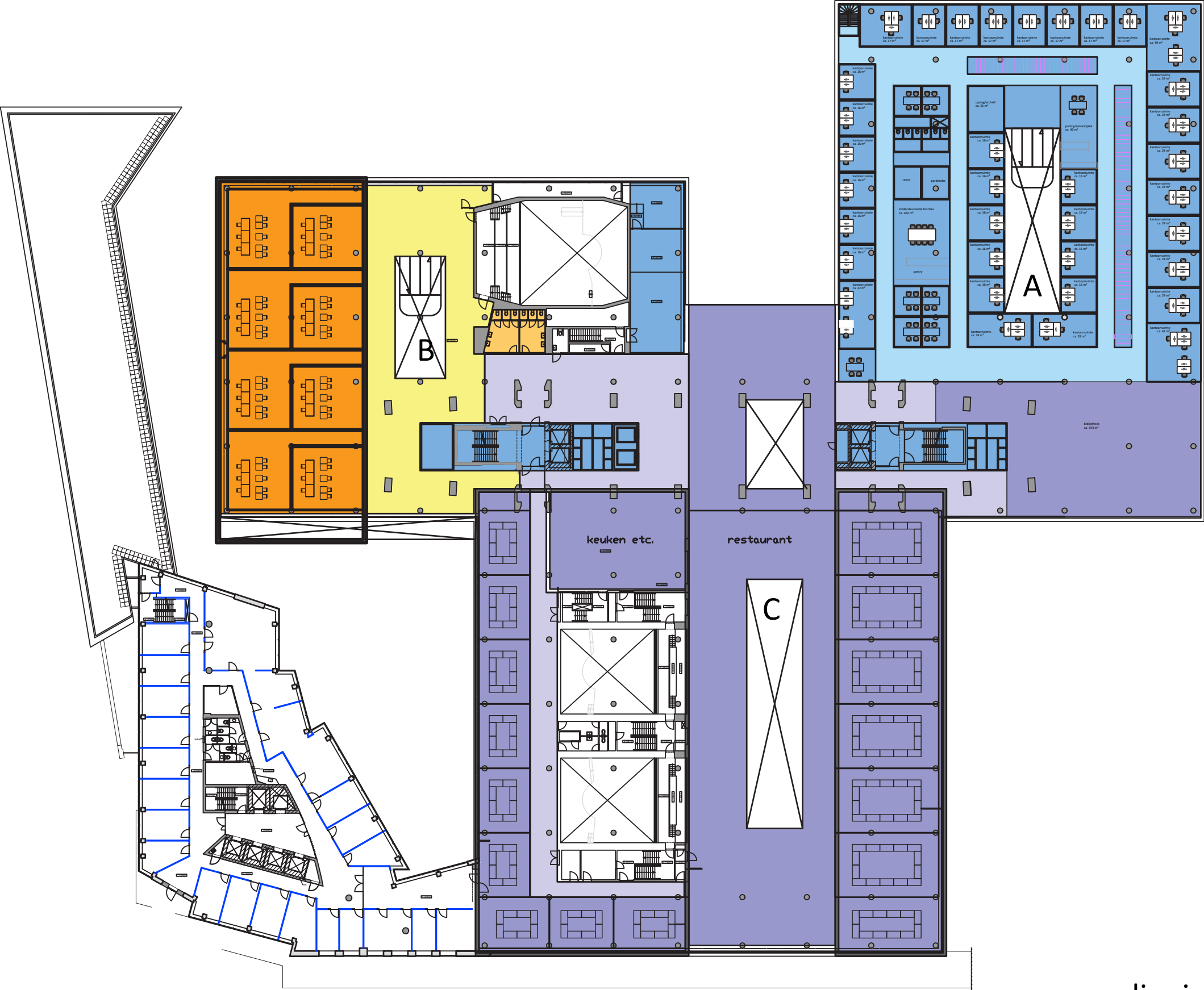
Indelingsschetsen

verdieping 2

- entreegebied
- publiek wachtgebied
- gebied zittingsruimtes
- gehechtencircuit
- kantoorwerkomgeving
- kantoor centraal

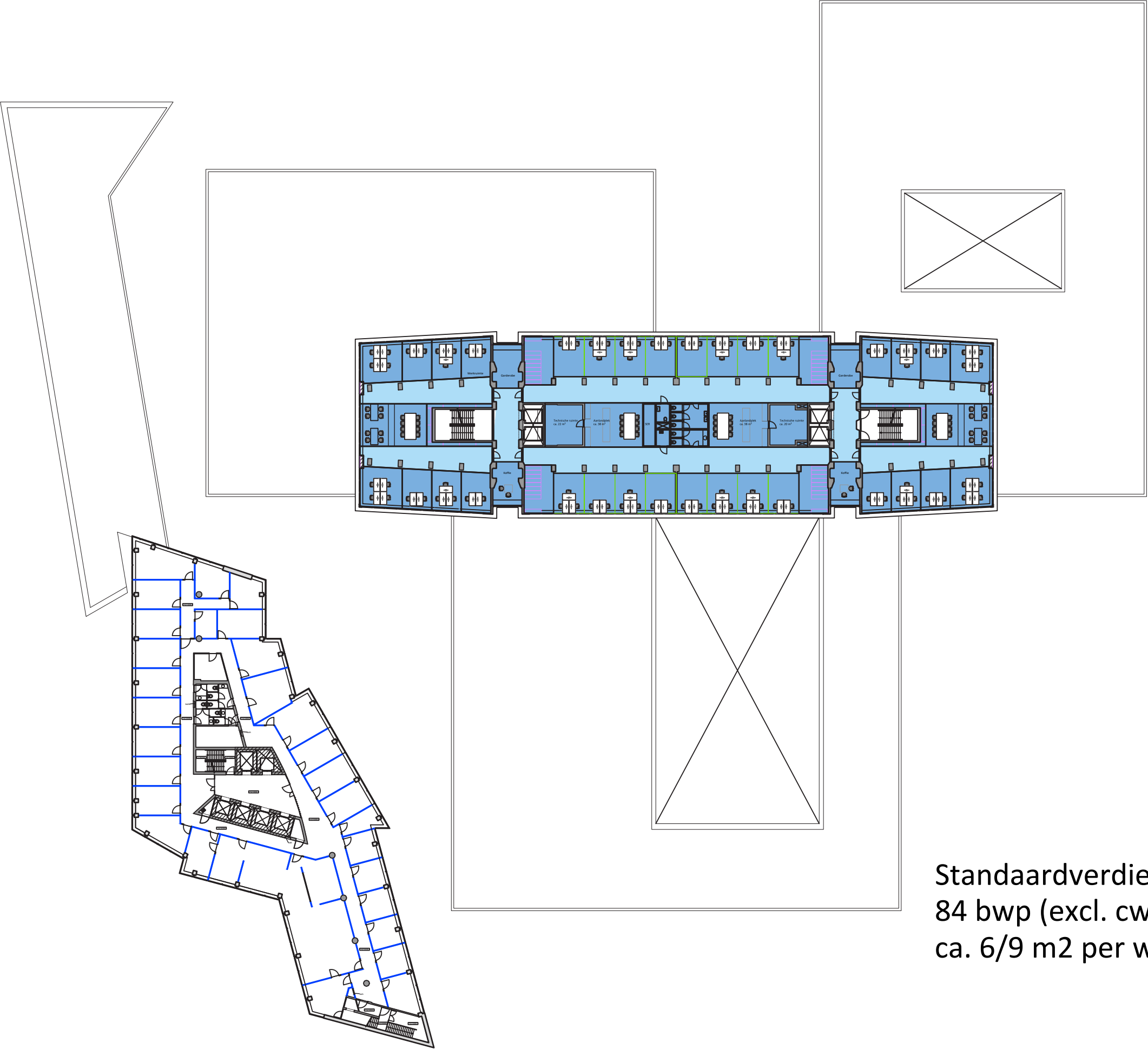
Indelingsschetsen

verdieping 3

- entreegebied
- publiek wachtgebied
- gebied zittingsruimtes
- gehechtencircuit
- kantoorwerkomgeving
- kantoor centraal

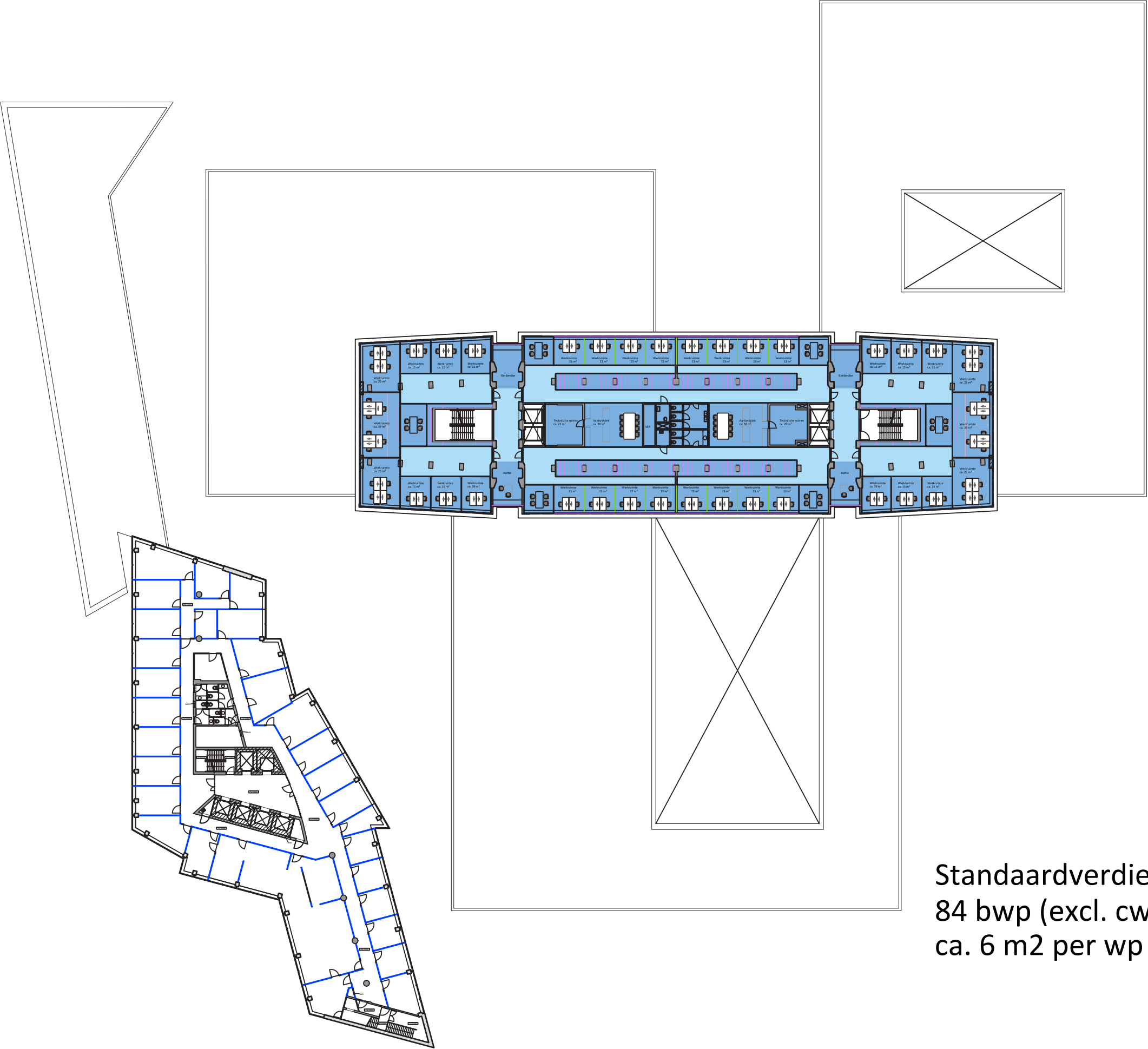
Indelingsschetsen

Standaardverdieping
84 bwp (excl. cwp)
ca. 6/9 m2 per wp

- entreegebied
- publiek wachtgebied
- gebied zittingsruimtes
- gehechtencircuit
- kantoorwerkomgeving
- kantoor centraal

Indelingsschetsen

Standaardverdieping
84 bwp (excl. cwp)
ca. 6 m2 per wp

- entreegebied
- publiek wachtgebied
- gebied zittingsruimtes
- gehechtencircuit
- kantoorwerkomgeving
- kantoor centraal

fasering

Fasering en bedrijfscontinuïteit

Tijdens de renovatie is het van het grootste belang dat het bedrijfsproces gecontinueerd wordt. De renovatie brengt echter onlosmakelijk met zich mee dat ruimten tijdelijk buiten gebruik zijn; ofwel doordat de ruimte zelf verbouwd wordt, ofwel doordat sprake is van geluidsoverlast door de verbouwing van naastgelegen ruimten.

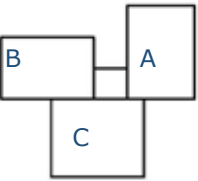
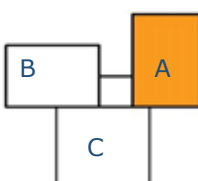
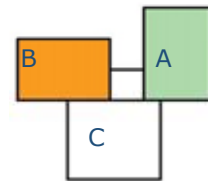
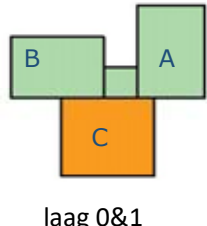
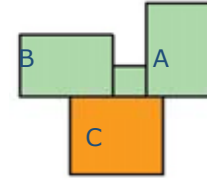
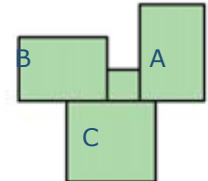
Het bedrijfsproces in het Paleis van Justitie is zo omvangrijk dat het ondoenlijk is om dit in zijn geheel elders tijdelijk te huisvesten. Een oplossing hiervoor is het gefaseerd uitvoeren van de renovatie. In het onderzoek is een mogelijke fasering uitgewerkt. De fasering van de bouwlogistiek is zoveel als mogelijk afgestemd op de bestaande bouwdelen A,B,C en de kantoorstoren (D) van P1. Dit resulteert in vier bouwfases, drie in de laagbouw en één in de hoogbouw (de toren). De fase van het bouwdeel met de entree is opgedeeld in twee sub-fases om het aantal ruimten dat buiten gebruik raakt te beperken. Daarnaast is het uitgangspunt dat een aantal ruwe luidruchtige werkzaamheden buiten kantooruren plaats vindt.

De boven elkaar liggende verdiepingen zijn tegelijkertijd beschikbaar voor de verbouwing. Hierdoor kunnen ook de complete gevelvlakken in één keer worden aangepakt. Aan de hand van de bouwfaserings is de overlast voor het primair proces in de aangrenzende gebieden en ruimten aangegeven. Als referentie voor mate van overlast gebruiken we nu ook weer de uitkomsten van de praktijkmeting van bouwtechnisch adviesbureau DGMR. Deze metingen zijn verricht tijdens het onderzoek naar de inpassing van het kantoorgebied en op aangeven van DGMR ook representatief voor de verbouwing het kantoor en 'specifiek gebied' samen. Er zijn drie categorieën voor de gebieden en ruimten benoemd waarop de overlast van toepassing is tijdens de verbouwingswerkzaamheden:

- Gebied buitengebruik (ter plaatse van de verbouwing) Hiervoor in de plaats komt vervangende huisvesting;
- Gebied waarin overlast te verwachten is. Hiervoor in de plaats komt vervangende huisvesting;
- Gebied met beperkte mate van overlast. Blijft in gebruik onder voorwaarden dat het uitvoeren van zwaardere verbouwingswerkzaamheden overlast buiten de reguliere werktijden in het PvJ plaats vindt.

Om tijdens de gefaseerde verbouwing ook de technische installaties te kunnen laten functioneren worden er eerst nieuwe techniekruimten gebouwd, naast de reeds bestaande techniekruimten. Zo kunnen tijdens de verbouwing de bestaande installaties blijven functioneren in de gebieden die in gebruik zijn voor het primair proces. In het gebied waarin de verbouwing plaatsvindt worden bestaande installaties afgekoppeld. Daar waar nodig worden er tijdelijke voorzieningen getroffen om naar behoren te kunnen blijven werken. Er wordt op deze manier fasegewijs overgegaan op het gebruik van de nieuwe installaties terwijl gaandeweg een integrale oplossing ontstaat. Voor de Informatie- en Communicatie Technologie (ICT) en Audio Visuele middelen (AV) wordt er voorafgaand aan de verbouwingswerkzaamheden een nieuwe Main Equipment Room gerealiseerd. Centraal in het gebouw komen nieuwe Satellite Equipment Rooms (SER) en Line Direction Rooms (LDR) zodat er bij de digitale zittingszalen geen switchkasten meer op de gang zullen staan.

				BT	Fase 1	Fase 2	Fase 3b	Fase 3a	Fase 4	PVE
										
naam	type	opp	opstelling							
XS		30	enquetekamer	28	28	14	0	0	0	0
S		50	enkelvoudig	2	2	10	20	20	20	20
M	civil	70	meervoudig	8	7	11	14	9	15	14
M	straf	70	raadkamer verlenging	4	4	4	3	3	3	3
L	civil	130	MV	5	1	3	2	2	2	2
XL	straf	130	MV/ 5 x met tribune	9	9	7	10	11	13	13
XXL	straf	200	MVG extra groot	1	1	0	1	1	1	1
Totaal zalen				57	52	49	50	46	54	53

Tijdelijk	civil (of straf)	divers	MV	4	4	7	8	5	0	
Totaal definitief en tijdelijk				61	56	56	58	51	0	
Aanduiding tijdelijke zalen				+3 blok c, +1 blok b	+3 blok c, +1 blok b	+4 blok a, -1 blok b	alle tijdelijke zalen in gebruik	-3 blok c	Tijdelijke zalen slopen	

Ophoudruimtes			Ophoudruimtes	50	50	58	61	61	57	56
RC-ruimten			RC-ruimten	22	22	14	14	14	14	14

P1 hoogbouw	wpl			818	0	0	0	0	756	756
P1 Laagbouw	wpl			185	55	140	140	140	244	244
P2	wpl			975	975	975	975	975	975	1200
P4	wpl			0	500	500	500	500	0	0
totaal kantoorwerkplekken				1978	1530	1615	1615	1615	1975	2200

De volgorde voor de fasering is:

- Inhuizen personeel uit P1 in P2 en P4. In P4 is een beperkt restaurant aanwezig. Na voltooiën bouwdeel A komen er op v1 en v2 nog eens 144 werkplekken beschikbaar.
- Verbouwen kantooortoren. Veronderstelling is dat dit parallel loopt met het verbouwen van de laagbouw hieronder beschreven.
- Realiseren 4 tijdelijke zalen (meervoudig civil) in bouwdeel B en C op de tweede verdieping ter compensatie van het verlies aan zalen bij afsluiten bouwdeel A.
- Verbouwen bouwdeel A
- Slopen enqueteruimtes op eerste verdieping bouwdeel C. Realiseren tijdelijke verhoorkamers en gehechtengebied in bouwdeel A en C op de eerste verdieping
- Verbouwen bouwdeel B, realisatie tijdelijke entree en tijdelijke zittingsruimtes begane grond A en B
- Demontage tijdelijk gehechtengebied en verhoorkamergebied
- Verbouwen blok C (in twee fases, eerste begane grond en eerste, vervolgens tweede en derde)
- Verwijderen tijdelijke zalen in A en B
- Na oplevering P1 inhuizen rechtspraak in P1 en OM in P4, zodoende leegmaken van P2
- Verbouwen P2

In bovenstaand schema is de fasering schematisch in beeld gebracht.

fasering publiek gebied

De fasering is conform de uitgangspunten uit de voorgaande haalbaarheidsstudie getekend op de constructieve dilataties in het gebouw zodat bouwgeluid niet als contactgeluid door de constructie gaat. Op deze wijze gaat bouwgeluid niet door de constructie naar nog in gebruik zijnde delen om daar tot overlast te leiden. In de laagbouw geeft dit een fasering in drie deelgebieden A, B en C.

Beoordeeld is daarbij of de capaciteit aan zittingsruimtes in de verschillende fases voldoende is om de continuïteit van het primaire proces te kunnen waarborgen.

Geconstateerd is dat met name het aantal civiele zalen met een meervoudige opstelling te veel wordt gereduceerd. In stap iv - verbouwing blok A - met 4 grote zalen en een middelgrote zaal. In stap VI, als bouwdeel B is afgesloten, is daarbij het gehechtengebied en de zittingsruimtes rechter-commissaris niet toegankelijk. In stap VIII vallen wederom te veel civiele zittingsruimtes uit, nu in bouwdeel C, ook is er dan een tekort aan middelgrote strafruimtes. Een gefaseerde verbouwing zonder tijdelijke ruimtes is dus niet mogelijk. Het aantal benodigde ruimtes is echter minder dan in het vorige onderzoek. Daarbij is er de mogelijkheid om in het bestaande gebouw de ruimtes tijdelijk toe te voegen. Dit is makkelijker en goedkoper dan om een tijdelijk gebouw te maken omdat als interieure elementen er minder eisen zijn aan de bouwfysica en aangesloten kan worden op de bestaande technische infrastructuur.

Op de volgende pagina is aangegeven waar we in het bestaande gebouw ruimte maken voor tijdelijke civiele zittingsruimtes en voor een gehechten en rechtercommissarisgebied.

Een tweede constatering is dat in bouwdeel C zo veel zittingsruimtes zitten dat deze niet in zijn geheel uitgeschakeld kan worden. In het schema wordt uitgegaan van eerst de begane grond en eerste, en daarna tweede en derde. Het voordeel van dit bouwdeel is dat veel zalen op hun huidige plek blijven en de bouwverlast als gevolg van sloop en constructie naar verwachting minder zal zijn. Dit uitgangspunt van een verbouwing van het bouwdeel in twee fases is overgenomen uit de goedgekeurde haalbaarheidsstudie.

Naast contactgeluidsoverlast kan het natuurlijk dat ook wat zittingsruimtes op de grens tussen twee bouwdelen tijdelijk uitvallen vanwege nabijheid (luchtgeluid). Als het project doorgaat moeten alle fases uitgetekend worden en technisch, ruimtelijk en functioneel de optimale uitkomst met elkaar worden vastgesteld.

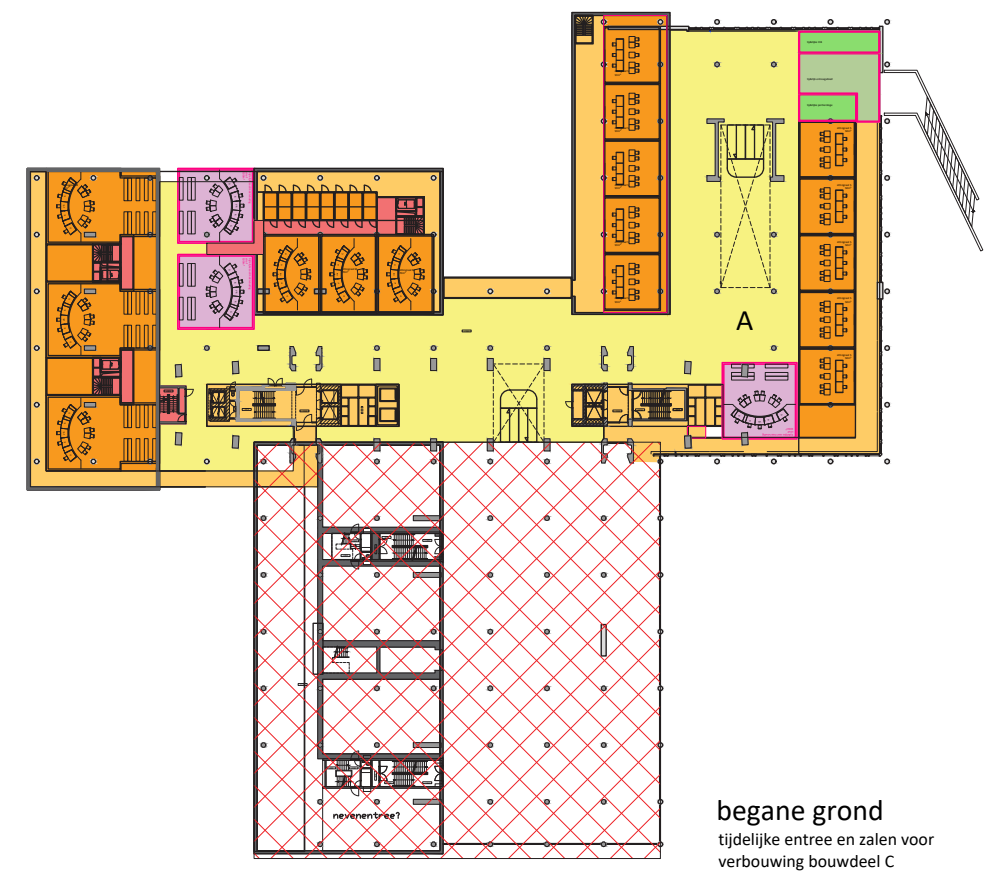
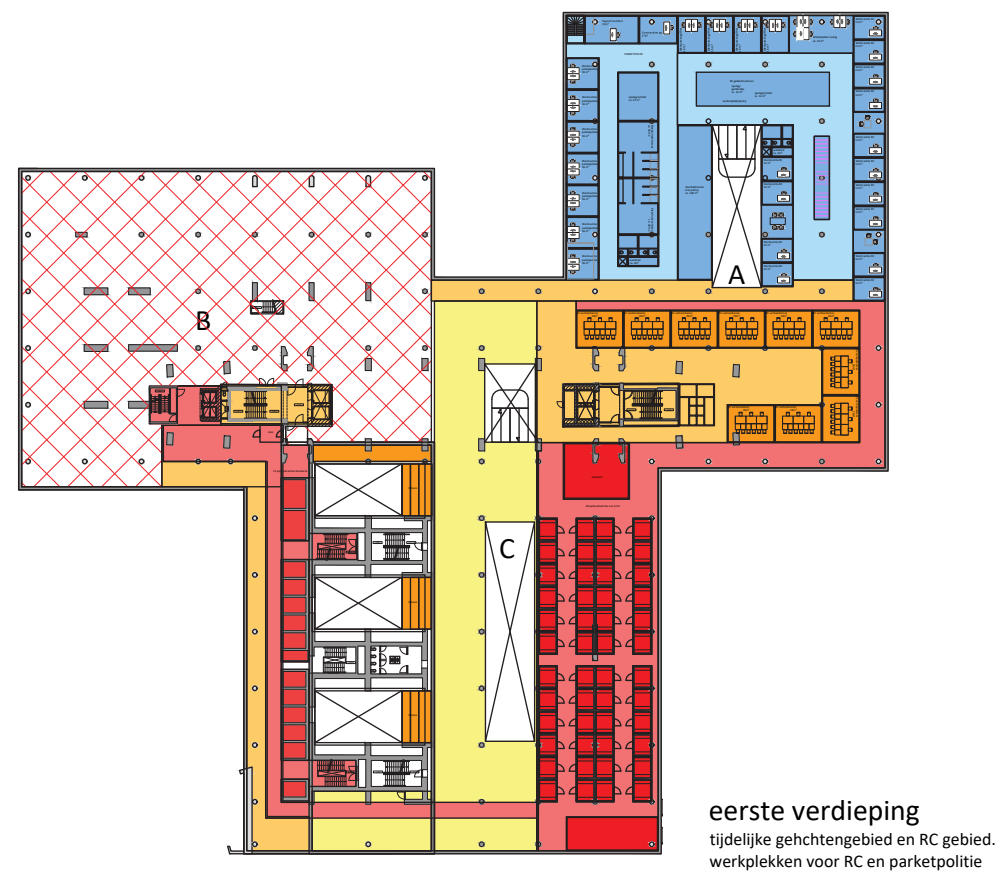
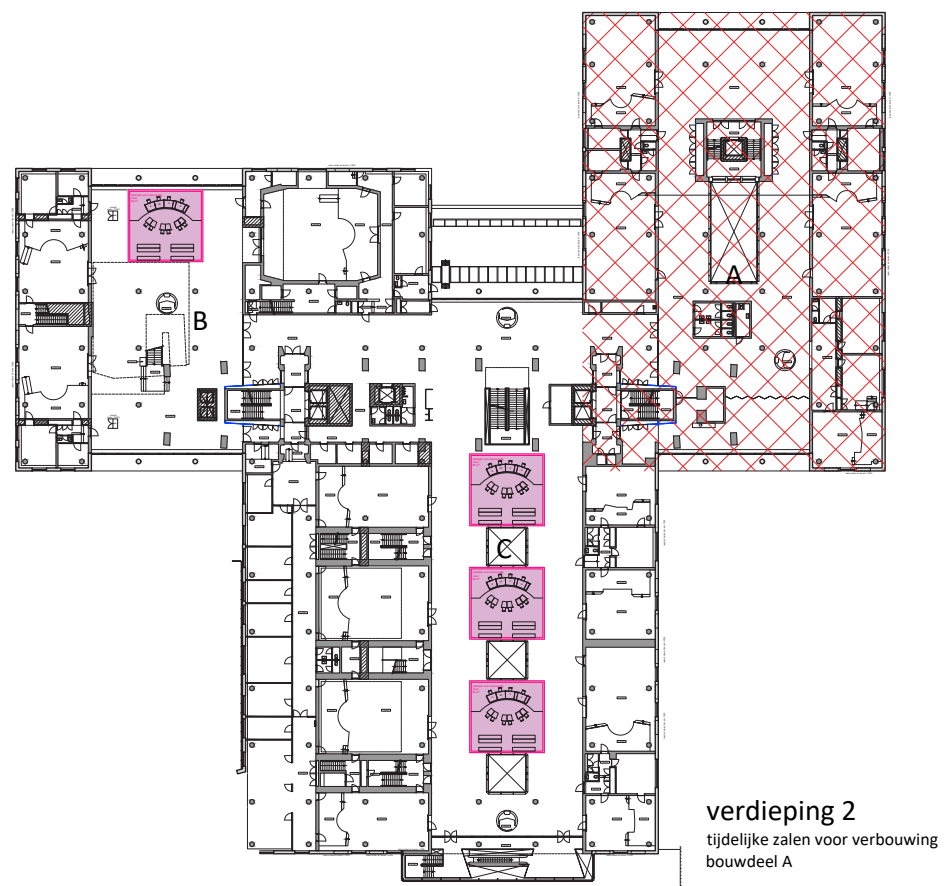
fasering kantoorwerkplekken

Voor de kantoorwerkplekken is uitgegaan van de volgende behoefte aan werkplekken :

rechtbank 870 fte x 0.8 = 696 werkplekken
hof van justitie 280 fte x 0.8 = 224 werkplekken
ressortsparket 454 fte x 0.7 = 317 werkplekken

totale behoefte tijdens verbouw is 1238 werkplekken

Op basis van een door de gebruiker aangeleverde werkplektelling wordt geconstateerd dat in P2 en P4 en deels de laagbouw van P1 tijdens de verbouw in deze behoefte is te voorzien.

Schetsmatige weergave van tijdelijke voorzieningen in het bestaande publieke gebied om de continuïteit van het primaire proces te waarborgen

Technische uitgangspunten

Installatietechniek

Voor de technische eisen zijn de Technische Specificaties Rechterlijke Organisatie (TSRO) richtinggevend. Om de uitgangspunten op te stellen voor de technische installaties en het structuurontwerp zo realistisch mogelijk te benaderen is technisch adviesbureau Galjema BV betrokken bij het haalbaarheidsonderzoek. Gebaseerd op het advies van Galjema adviseert het RVB alle bestaande technische installaties te vervangen voor nieuwe installaties. De volgende argumenten worden genoemd:

- De theoretische levensduur van (het grootste gedeelte) de bestaande installaties is reeds verlopen of verloopt op korte termijn. Relevante onderdelen zijn te zijner tijd niet meer leverbaar. Vervangingsonderhoud kan daardoor stagneren en het kan leiden tot forse (gefragmenteerde) ingrepen om aan de prestatie-eisen te kunnen blijven voldoen.
- Met behulp van nieuwe moderne installaties kunnen we beter inspelen op extreme weersituaties ten gevolge van klimaatverandering;
- Innovatie van de techniek. Door nieuwe ontwikkelingen worden installaties meer geschikt voor energiezuinige concepten met een hoger rendement. Deze zijn slimmer en makkelijker (in) te regelen en efficiënter in de exploitatie;
- Nieuwe installatie bieden meer flexibiliteit. Het gebouw is hierdoor meer geschikt om te kunnen blijven voldoen aan de veranderende behoefte van de gebruikers, facilitaire dienstverlening en onderhoud.
- Bestaande installatie inbedrijf houden tijdens de bouwfasering is een risicovolle operatie. Eerst het nieuwe installatie bouwen en in bedrijfstellen haalt deze onzekerheid weg.

Het klimaatconcept in het ‘specifiek gebied’ verandert (op hoofdlijn) niet.

Een verbeterde of nieuwe gevel (in combinatie met nieuwe installaties) geeft het beste resultaat voor een goed en gezond binnenklimaat en de mogelijkheid om het energiegebruik drastisch te reduceren. Daarin verschilt het ‘specifiek gebied’ niet met het kantoorgebied.

Gevels

De gevels van het gebouw zijn een belangrijk onderdeel bij het nieuwe klimaatconcept en de nodige inpassing van het functioneel programma. Voor de gevels is nagegaan wat de huidige opbouw en materialisatie is en welke gevolgen de inpassingsstudie heeft met betrekking op de gevel. Hieruit volgt dat ingrepen aan de gevel nodig zijn om het gebouw voor langere tijd te laten functioneren. Geadviseerd wordt om de gevel te verbeteren naar het niveau van een nieuwe gevel. In welke mate bestaande geveldelen kunnen worden hergebruikt in de nieuwe opzet zal in een volgende fase worden onderzocht.

- De oorspronkelijke gevels dateren van 1968-1972 en naderen einde theoretische levensduur. Groot onderhoud is nodig voor een verlenging van de exploitatie.
- De verankering van de bestaande natuursteen gevelplaten dient te worden verbeterd om een veilige situatie voor de lange termijn te kunnen blijven garanderen.
- De gevelvlakken van de begane grond en de eerste verdieping liggen terug, waarbij de vloeren doorlopen. Uit de inpassingsstudie volgt dat het naar buiten plaatsen van de gevel de oplossing biedt om alle benodigde functies in te kunnen passen.
- Omdat de vloeren van de begane grond en eerste verdieping doorlopen is er sprake van een koudebrug. Het naar buiten plaatsen van deze gevels biedt, naast de voordelen voor de inpassing, tegelijkertijd een oplossing voor de ongewenste koudebruggen.
- De gevel kent een beperkt isolerend vermogen. Vanuit energiebesparing, comfort en het klimaatconcept is het wenselijk om de dichte delen van de gevel te voorzien van een dikker isolatiepakket.
- De open-dicht verhouding van de gevel is op diverse plaatsen niet

geschikt voor de beoogde achterliggende functie. Vooral voor de eerste verdieping (voormalige installatieverdieping) geldt dat een toename van daglichttoetreding gewenst is.

Toekomstbestendigheid

Voor de grootschalige verbouwing van Paleis van Justitie zijn ingrepen nodig die bouwkundig, installatietechnisch en ruimtelijk functioneel op elkaar zijn afgestemd, waardoor de komende 30 jaar een duurzame huisvesting kan worden aangeboden. De ingrepen resulteren volgens de RVB in een kwaliteitsniveau nieuwbouw.

Bijvoorbeeld bij de verbetering van de gevel van het gebouw wordt voorzien in hoogwaardige isolatie, die de werking en efficiëntie van de energiezuinige gebouwinstallaties versterkt. De gebouwinstallaties worden ‘smart’ uitgevoerd met mogelijkheden voor slimme sturing en monitoring. Er wordt in de energievoorziening (opwekking warmte en koude) rekening gehouden met de clustering van WKO’s (Warmte Koude Opslag) in de omgeving, daarbij wordt er voorzien in eigen opwekking van duurzame energie door middel van zonnepanelen.

De keuze voor renovatie is beredeneerd vanuit circulariteit- een verantwoorde keuze (lagere milieulast t.o.v. nieuwbouw). Bij materiaalkeuzes binnen de verbouwing wordt daarnaast rekening gehouden met milieubelasting, herbruikbaarheid, recyclebaarheid. Overlast als gevolg van klimaatverandering wordt zo mogelijk voorkomen, door mitigerende ingrepen tijdens renovatie,

De keuze voor groene daken, waterdoorlaatbare oppervlaktes verminderen de gevolgen van wateroverlast en dragen bij aan een gezondere leefomgeving met meer biodiversiteit. Voor de volledigheid wordt het hieraan gerelateerde beleid/regelgeving benoemd:

- Green Citydeal EnergieRijk Den Haag (ERHD)
- Bouwbesluit, activiteitenbesluit
- Routekaart Raad voor de Rechtspraak
- Rijksprogramma Nederland Circulair in 2050
- Klimaatadaptatie volgens Nationale klimaatadaptatiestrategie

